משום דהוי תרומת הדשן ובגדי כהונה *שני כתובין הבאין כאחד וכל שני כתובין הבאין כאחד אין מלמדין, *הניחא לרבנן דאמרי והניחם שם מלמד שטעונין גניזה, אלא לרבי דוסא דאמר בגדי כהונה ראוין הן לכהן הדיוט מאי איכא למימר? משום דהוי תרומת הדשן ועגלה ערופה שני כתובין הבאין כאחד, וכל שני כתובין הבאין כאחד אין מלמדין, הניחא למ"ד אין מלמדין אלא למ"ד מלמדין מאי איכא למימר? תרי מיעוטי כתיבי: ושמו, הערופה. *והני *תלתי קראי בדם ל"ל? חד למעוטי *מנותר וחד למעוטי *ממעילה וחד למעוטי *מטומאה, אבל מפיגול לא צריך למעוטי קרא *דתנן *כל שיש לו מתירין בין לאדם בין למזבח חייבין עליו משום פיגול ודם עצמו מתיר הוא:

מתני' כל *מעשה יוה"כ האמור על הסדר אם הקדים מעשה לחבירו לא עשה כלום *הקדים דם השעיר לדם הפר יחזור ויזה מדם השעיר לאחר דם הפר, *ואם עד שלא גמר את המתנות שבפנים נשפך הדם יביא דם אחר ויחזור בתחילה מבפנים, וכן בהיכל, וכן במזבח הזהב שכולן כפרה בפני עצמן רבי אלעזר ור"ש אומרים *ממקום שפסק משם הוא מתחיל:

גמ' ת"ר *כל מעשה יוה"כ האמור על הסדר *אם הקדים מעשה לחבירו לא עשה כלום א"ר יהודה *אימתי בדברים הנעשין בבגדי לבן מבפנים אבל דברים הנעשין בבגדי לבן מבחוץ אם הקדים מעשה לחבירו מה שעשה עשוי רבי נחמיה אומר בד"א בדברים הנעשים בבגדי לבן בין מבפנים בין מבחוץ, אבל בדברים הנעשים בבגדי זהב מבחוץ מה שעשה עשוי אמר ר' יוחנן ושניהם מקרא אחד דרשו °והיתה זאת לכם לחוקת עולם אחת בשנה

ויקרא טז

רבי

ד' בגדי לבן של יוה"כ

זהו ב' כתובין הבאים כא'

ונלמד מהם לדם לאוסרו גם לאחר כפרה

רש"י

ובגדי כהונה · ארבעה בגדי לבן דכה"ג ביום הכפורים דכתיב בהו והניחם שם (ויקרא טז): לפרט מן לכהן הדיוט · וקיימא לן* בגדי כהונה אין בהן מעילה מפני שלא ניתנה תורה למלאכי השרת שיהו זריזין לפושטן מיד: עגלה ערופה · כתיב בה שם=שם תהא גניזתה: ערופה · זו ולא אחרת: תלתא קראי תורה אור כתיבי · לכם, לכפר, הוא: חד למעוטי מנותר · שאם אכל דם נותר בשוגג אינו חייב אלא אחת משום דם וכן אם אכל דם קדשים בטומאת הגוף שהיא בכרת בכולן אינו חייב אלא אחת משום דם וכן אם שגג בדם והזיד באחת מאלו פטור מכרת: אבל מפיגול לא צריך למעוטי · שאם אכל דם מקרבן פיגול ממילתא אחריתי נפקא לן דפטור מכרת דפיגול: בין לאדם בין למזבח · שאחרים מתירין אותן או לאכילת אדם כגון בשר קדשים הנאכל שתלוי בזריקת הדם שכל זמן שלא נזרק אסור באכילה כדכתיב ודם זבחיך ישפך (דברים יב) והדר והבשר תאכל, או מתירין למזבח כגון אימורין שזריקת הדם מכשרתן למזבח כדכתיב (ויקרא יז) וזרק הכהן את הדם על מזבח ה' והדר והקטיר החלב לריח ניחוח חייבין עליו משום פיגול אם אכל מהן מקרבן מפוגל חייב כרת דכתיב (שם ז) והנפש האוכלת ממנו עונה תשא אבל המתיר את אחרים כגון הדם והקומץ אין חייבין עליו משום פיגול דגמרי' משלמים, דפיגול בשלמים כתיב, ושלמים יש להן מתירין למזבח ומתירין לאדם שהדם מתיר את אימוריהן למזבח ובשרם לאכילה: מתני' האמורין על הסדר · במשנתנו: וכן בהיכל · נתן מקצת מתנות על הפרוכת ונשפך הדם יביא פר אחר ויתחיל מתנות הפרוכת ואין צריך לחזור ולהתחיל בכפורת: שכולן כפרה בפני עצמן · לפיכך כפרה שנגמרה גמורה: ממקום שפסק · ואפילו לא נגמרה אותה כפרה אין צריך לחזור וליתן מה שנתן: גמ' מבפנים · לפני ולפנים: בבגדי לבן מבחוץ · כגון הגרלה ווידוי ושפיכת שירים וכל מתנות הפרוכת ומזבח הזהב אם הקדים להן דבר מאוחר אין אלו מעכבין עליו לפוסלו אבל בחתיה ובחפינה מודה הוא דלורך פנים כפנים דמי: בבגדי זהב מבחוץ · כגון אילו ואיל העם שהקדים להן הוצאת כף ומחתה אין מעכבין עליו לפסול: אחת בשנה · אלמא כי כתיב "חוקה" לעיכובא "אחת בשנה" כתיב:

רבי

תוספות

משום דהוי להו תרומת הדשן ובגדי כהונה כו' · ובמעילה פרק ולד חטאת (דף יא:) קאמר משום דהוו תרומת הדשן ואיברי שעיר המשתלח וכו' ופריך הניחא למאן דאמר אין נהגין אלא למאן דאמר נהגין מאי איכא למימר:

אלא למאן דאמר מלמדין מאי איכא למימר · הוה מצי לשנויי דמאן דאמר מלמדין סבר לה כרבנן דרבי דוסא דהוו להו השתא שלשה כתובין אלא בעי לשנויי אפי' אם תמצא לומר דסבר כרבי דוסא:

תרי מיעוטי כתיבי · בחד הוה סגי וכן בסוף פרק כל הבשר (חולין דף קיג:) גבי עזים העזים וי"ל דאי לא כתיב אלא חד מיעוטא הו"א נהי דאי לא כתיב מיעוטא לא ממעטינן מידי דשני כתובין הבאין כאחד מלמדין מכל מקום השתא דכתיב מיעוטא בחד מינייהו הוו להו שלשה כתובין הבאין כאחד והי דשלשה כתובין אין מלמדין הני מילי כי לא כתיבי בחד דוכתא אבל הכא דתרי מינייהו כתיבי בחד דוכתא הוה ליה מיעוט אחר מיעוט ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות להכי איצטריך איידך מיעוטא ואין להקשות היכי הוה ס"ד לומר אין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות דא"כ ליסתוק מינייהו לגמרי ומהיכא תיתי למעוטי דאיצטריך מיעוט אחר מיעוט לרבות י"ל הא לא קשיא דבכל דוכתא דאיצטריך מיעוט אחר מיעוט מקשה רבינו שמואל כך ומתרץ דשמא הוה ממעטי' מכח שום דרשה או ק"ו או בנין אב להכי איצטריך מיעוט אחר מיעוט לרבות כן יש לתרץ כמו כן בכאן וזה אין להקשות אי דרשי ליה למיעוט אחר מיעוט איידך קרא שלישי למאי אתא די"ל כמו פרשה שנאמרה ונשנית חדא דלגופיה כיון דסבירא להו שני כתובין הבאין כאחד מלמדין היכא דליכא אלא שני כתובים כתוב שני למאי איצטריך אלא ע"כ י"ל כדפרישית אי נמי אי לא כתיב שלישי לא הוה דרשינן להו הנך תרי למיעוט אחר מיעוט דאי לא כתיב אלא תרומת הדשן ומיעוט שלה תרומת הדשן לא מיעוטא הוא אבל השתא מכח דכתיב עגלה ערופה דהשתא הוו להו שלשה כתובין הוה ליה כל חד כמו מיעוט והוה ליה תרומת הדשן ומיעוט שלה כמו מיעוט אחר מיעוט*: חד למעוטי מנותר וחד למעוטי מטומאה · תימה דבחד קרא סגי למעוטי תרוייהו דכיון דאימעוט חד מינייהו ילפינן איידך מיניה בג"ש דחילול כדילפינן להו מהדדי בפרק בית שמאי (זבחים דף מה:) גבי קדשי נכרים ולי קשה דלא הוה צריך קרא לא לנותר ולא לטומאה דכיון דפיגול לא צריך קרא דהוה ליה דבר שאין לו מתירין ניתי בק"ו ומה פיגול שהוא בקביעה וידיעה אחת ולא הותר מכללו אינו חייב עליו טומאה שהיא בעולה ויורד ובשתי ידיעות דוקא והותר מכללו לא כל שכן וכיון דנפקא לן טומאה בקל וחומר מפיגול הדר ילפינן נותר בחילול חילול דדבר הלמד בק"ו חוזר ומלמד בג"ש כדאיתא בפרק איזהו מקומן (שם דף נ:) ונראה לי דאע"ג דעביד גמרא קל וחומר זה לפטור בדבר שאין לו מתירין משום טומאה קל וחומר פריכא הוא דאיכא למיפרך מה לפיגול שאינו נוהג לאחר זריקה ושאין פסולו בגופו אלא במחשבה בעלמא ושאינו מטמא תאמר בטומאה דשייכא אפילו לאחר זריקה ופסולו בגופו ושכן מטמאה והא דעביד התם האי קל וחומר עיקרו אג"ש סמיך דמצי למילף חילול חילול מנותר ונותר עון עון מפיגול והא דיליף לה מק"ו ולא קאמר בהדיא מג"ש י"ל משום דס"ד למילף בע"א מהיקישא דאיתקשו אכילת קודש בטומאה לשימוש בטומאה בקרא דוינזרו כמו שפירש ר"י שם בריש פ"ב דזבחים (דף טו: ד"ה אלא) וסד"א כי היכי דעיקר שימוש בטומאה הוי אף בדבר שאין לו מתירין הכי נמי אכילת קודש בטומאה ואע"ג דג"ש עדיפא שאני הכא כיון דהיקש לא איצטריך למילי אחריני וג"ש איצטריך למילי אחריני היקישא עדיפא ולהכי קאמר קל וחומר דכיון דפיגול חמור בכמה ענינים ואינו חייב אלא בדברים שיש לו מתירין א"כ מסתברא למיגמר טומאה מיניה בג"ש ולא נידרוש היקישא כלל דאינו כל כך היקש גמור כיון שלא הוזכרו בהדיא בקרא דוינזרו אכילה ושימוש אבל הא קשיא לי מאי איצטריך למימר אבל פיגול לא צריך קרא משום דהוה ליה דבר שאין לו מתירין לימא דלא צריך קרא משום דגמר עון עון מנותר אלא [י"ל] דגזירה שוה דעון עון וחילול חילול לא ניתנה אלא למאי דכתיב בהדיא אבל הני דרשות דלכם והוא לכפר לא משמע אלא לאפוקינהו ממעילה והא דדרשינן מינייהו נותר וטומאה היינו בהאי ענין למעילה וכיון דלא נפקי אלא בהאי ענין לא גמרינן מינייהו בגזירה שוה:

תנא

עין משפט נר מצוה

פז א ב מיי' פ"ח מהל' פסולי המוקדשין הלכה יז:
פח ג שם הלכה ו:
פט ד מיי' פ"ה מהל' עבודת יוה"כ הל' ד:
צ ה שם הלכה ה:
צא ו שם הלכה א:

* * *

רבינו חננאל

משום דהויא היא ובגדי כהונה שני כתובים הבאים כאחד. פי' הכא כתיב ושמו אצל המזבח בבגדי כהונה כתיב והניחם שם · וביקרא שכתנות בתרווייהו כתוב גניזה לא גמרינן מינייהו דקי"ל דכל ב' כתובין הבאין כאחד אין מלמדין שהיה לו לכתוב באחד וללמד השני ממנו שכן התורה נדרשת וכיון שכתיב עוד פעם אחרת גילה לנו שזה הדין בא לו בלבד ולא בזולתם. ודחי' כי בגדי כהונה לר' דוסא אין טעונין גניזה. ואוקימנא עגלה ערופה במקומה שנאמר וערפו שם את העגלה וגו'. ולמ"ד מלמדין מאי איכא למימר. כלומר קשיא לר' יוחנן ופריק [תרי] מעוטי כתיבי ואינך יכול ללמד מהן. בתרומת הדשן כתיב ושמו ו אפי' נעשת מצוותה בקדושתה קיימא ומועלין בה ולא אחרת וכן הערופה כמותה זו ולא אחרת. והני ג' קראי בדם לכם ולכפר. והוא חד למעוטי מנותר שאין דין נותר בדם. ולא דין מעילה ולא דין טומאה כמו בשר קדשי' וחלבם אבל שאין בו דין פיגול אין צריך קרא למעוטי דהא תנן כל שיש לו מתירין בין לאדם בין למזבח חייבין עליו משום פיגול. פי' מתירין בשר הקדש לאדם והחלב למזבח כי אין מותרין הבשר ולא החלב עד שיזרק הדם אבל הדם הוא מתיר ואין אחרים מתירין אותו: מתני' כל מעשה יוה"כ כו'. ת"ר כל מעשה יוה"כ האמור על הסדר אם הקדים מעשה לחברו לא עשה כלום. פי' אם שינה מן הסדר שכתב בתורה והקדים המאוחר לא עשה כלום אמר ר' יהודה בד"א בדברים הנעשים בבגדי לבן לפני ולפנים. אבל דברים הנעשים בבגדי לבן בחוץ כמו שחיט' והגרלה וכיוצא בהן ואפי' בהיכל מה שעשה עשוי א"ר נחמיה בד"א בדברים הנעשים בבגדי לבן בין בחוץ בין בפנים. אבל הנעשים בבגדי זהב אם הקדים מעשה לחברו מה שעשה עשוי א"ר יוחנן ושניהן מקרא אחד דרשו והיתה זאת לכם לחקת עולם לכפר על בני ישראל אחת בשנה

מסורת הש"ס

[קידושין מ.]

[קידושין כד. וש"נ]

[מעילה יב: כד.] פסחים כ. חולין קיז. כריתות ו. מעילה יא: זבחים מו.

[זבחים שם חולין קיז:]

זבחים מג. [וש"נ]

סנהדרין מט:

זבחים מג. קי:

[לעיל נט: זבחים מ.]

[תוספ' פ"ג]

גליון הש"ס

מתני' הקדים דם השעיר. עיין מנחות דף כ ע"א תוס' ד"ה ולאי אין מחוסר זמן: גמ' אם הקדים מעשה לחבירו · עיין סוטה דף י"ז ע"ב תוס' ד"ה קודם שתקבל:

[ועי' תוס' פסחים כו. ד"ה כתיב ותוס' מעילה יא. ד"ה תרי כתבו תירוצים אחרים אבל בחולין קיג: ד"ה עזים וקיג: ד"ה תרי ובזבחים מו. ד"ה תרי כתיבו בתימה דכחד מיעוטא סגי]

רש"א

מבנה
◇ "משום"... דוגמאות ש"ל:
• ב' כתובים הבאים כאחד
• תרי מיעוטי
תשובות ומקורות להסביר למה באופן כזה דבר שעדיין מצוותו אין בו מעילה

* נלמד מתרומת הדשן-לדם דאף לאחר כפרה יש בו מעילה

נושא
טיעוני בסדר עבודות יוה"כ

נושא
מה תנאים מתי אומרים בסדר של עבודות יוה"כ מעכב

* מאחר שמדאורייתא אין מעילה בדם מה באים פסוקים אלו ללמד

** אף לפני כפרה במזבח
[ד"ל נ"ל: מהמזבח] "הוא": הוא לפני כפרה כלאחר כפרה

תוספות ישנים

ימעלו בהן וכ"ש דליכא הני מיעוטי הערופה ושמו לא קיימא למ"ד דהוו שני כתובין ומלמדין אלא למ"ד דהוו שני כתובים ואין מלמדין אין אנו צריכין להני מיעוטי ואומר רבי דנפקא ליה מחלוקות המחות דדרשי' מה"ט שאין מועלין בהם שאין למצוה כ"ע דבר שנעשית מצותו אין מועלין בו. מ"ר: והדרי תרומת הדשן כו'. אומר רבי דתנן פרק ולד חטאת (דף יא:) דישון מזבח הפנימי והמנורה לא נהנין ולא מועלין ואמרינן בגמרא בשלמא מזבח החיצון דכתיב ושמו אלא מזבח הפנימי מנא לן כו' ומשמע לכאורה דה"ה בשלמא מזבח החיצון [דאין] מועלין כו' אלא מזבח הפנימי [מנ"ל כו' משמע דאין מועלין בתרומת הדשן, ונראה לר"י דה"ה דישון מזבח הפנימי] לא נהנין מן התורה ולא מועלין [והשתא ה"ק בשלמא מזבח החיצון אסור בהנאה מדאורייתא דכתיב ושמו אלא מזבח הפנימי מנ"ל שאסור בהנאה מן התורה ומשני דמדשן נפקא ואע"ג דאיכא למימר דה"ל מזבח החיצון ופנימי ומנורה ג' כתובים הבאים כאחד די"ל דהאי שלמדו דישון מזבח הפנימי ומנורה כו' חשיבי כולהו כדבר אחד ומועלין דקאמר הכא בתרומת הדשן לאו דוקא אלא איסור הנאה קאמר] ואע"ג דליכא מעילה איכא דבעגלה ערופה ליכא נמי אלא איסורא בעלמא ואומר רבי כי נראה דה"ה דבדישון מזבח הפנימי והמנורה יש בהם מעילה קודם דישון ולאחר דישון שהניחם במקומם אין בהם מעילה כלל מן התורה ודייק בגמרא בשלמא מזבח החיצון יש בו מעילה קודם דישון וגם לאחר תרומת הדשן אסור בהנאה כו' אלא דישון מזבח הפנימי והמנורה שמועלין בהן קודם דישון אף לאחר שעשו אסר מנא לן ומשני בהם וא"ת מ"ש דמועלין בדישון מזבח הפנימי והמנורה אף אחר שעשו אסר קודם דישון ואלו גבי קטורת אמרינן בפרק כל שעה (דף כו.) דמשתעלה תימרתו אין מועלין בו וי"ל שבריח אין בו מעילה שלא ניתנה תורה למלאכי השרת שא"א שלא יהנו ממנו בחפינה ובפיטום ובהולכה ובהקטרה ורבנן הוא דגזרו ביה אבל אחר שעשית מצותו לא גזרו ביה מידי אי נמי ריח אין בו ממש כמו קול ומראה אבל דישון מזבח הפנימי והמנורה יש בו ממש כי אין נראה לומר שיהא בריח יותר ממש מקול ומראה לפי שנכנס בגוף ולפי טעם זה המריח הדם של הקדש לא מעל אבל ללשון ראשון מעל דלא שייך ביה טעמא דלא ניתנה תורה למלאכי השרת ולהאי טעמא מועלין בדישון מזבח הפנימי והמנורה כמו בשל חיצון ותדע שכן הוא שמועלין בהן דהא אפילו במזבח החיצון פלוגתא דאמוראי היא בפרק חטאת העוף (דף ט.) במעילה דאיכא למ"ד עד הוצאת הדשן ואיכא למאן דאמר עד תרומת הדשן אבל קודם תרומת הדשן לכ"ע מועלין וא"כ בדישון מזבח הפנימי והמנורה נמי לא ימעלו כמו כן כאפר קודם שבא מדשן (של קטורת) מ"ר א)*: משום דהוו תרומת הדשן ובגדי כהונה

א) עי' בתוס' חולין קי"ז א' זבחים מ"ו א' ומעילה י"א ב' ובתוס' דסוגיין ויתבארו דברי הת"י. ובסוף נ"ל כמו כן כאפר כיון שבא מדשן. ועיין ש"י :

* ע"כ שייך לדף נט ע"ב

סי'